

NOTĂ EXPLICATIVĂ

la bugetul municipal Chișinău pe anul 2022

Estimările bugetului municipal Chișinău pe anul 2022 au fost elaborate în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, Legii nr. 436/2006 „Privind administrația publică locală”, Legii nr. 136/2016 „Privind statutul municipiului Chișinău”, Legii nr. 397/2003 „Privind finanțele publice locale”, „Particularităților privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2022 și a estimărilor pe anii 2023-2024”.

La estimarea bugetului pe anul 2022, s-a ținut cont de indicii macroeconomici pe anul viitor și de următoarele particularități specifice:

La partea de venituri particularitățile specifice de ordin fiscal sunt:

La impozitul pe venitul persoanelor fizice

Conform proiectului de Lege „Pentru modificarea unor acte normative” (măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2022), se prevede menținerea mărimii cotei unice la impozitul pe venitul persoanelor fizice în mărime de 12%, stabilită prin Legea nr. 178/2018 „Cu privire la modificarea unor acte legislative”. De asemenea, conform prevederilor legii prenotate, se vor aplica scutirile anuale personale în sumă de 27 000,0 lei (pentru persoanele ale căror venituri nu depășesc suma de 360 000,0 lei anual) față de 25 200,0 lei în anul 2021, mărimea scutirii anuale pentru persoanele întreținute de 90 000,0 lei față de 4 500,0 lei în anul 2021, mărimea scutirii anuale personale majore (art. 33 (2) din Codul fiscal) de 31 500,0 lei față de 30 000,0 lei în anul 2021, cuantumul scutirii majore pentru soț/soție în mărime de 19 800,0 lei față de 18 900,0 lei în anul 2021.

Calculul impozitului din salariu s-a efectuat, ținându-se cont de aplicarea ritmului de creștere a salariului nominal mediu lunar aplicat pe Republica

Moldova, prevăzut de indicatorii macroeconomici la nivel de 109,7 la sută, către salariul nominal mediu lunar per unitate administrativ-economică, având drept bază prognoza principalilor indicatori macroeconomici pe republică pentru anul 2022 (elaborată de Ministerul Economiei și Infrastructurii), datele Direcției generale pentru statistică privind câștigul salarial din anul 2020, semestrul I al anului 2021, fondul de remunerare a muncii și numărul salariaților din municipiul Chișinău pe anul 2020 și semestrul I ale anului 2021.

La impozitele pe proprietate

La estimarea impozitelor funciar și pe bunurile imobiliare, s-a ținut cont de prevederile Titlului VI al Codului fiscal, Legii nr. 1056/2000 „Pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul Fiscal”, datele evidenței fiscale, datele Cadastrului funciar al UAT, precum și datele Direcției de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul Primăriei Municipiului Chișinău.

Conform politicii fiscale pentru anul 2022, se prevede menținerea mărimii cotei maxime pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă (apartamente și case de locuit individuale, terenuri aferente acestor bunuri) de 0,4 la sută, precum și a cotei pentru bunurile imobiliare cu altă destinație decât cea locativă sau agricolă în mărime de 0,3 la sută. Respectiv, se propune menținerea mărimilor cotelor impozitelor funciar și pentru bunurile imobiliare la nivelul aprobat în bugetul municipal Chișinău pentru anul 2021.

Baza impozabilă a bunurilor imobiliare evaluate este valoarea estimată de către organele cadastrale. Pentru bunurile imobiliare neevaluate conform prevederilor Legii nr. 1056/2000 – baza impozabilă este valoarea contabilă a bunului.

Calculul impozitelor pe bunurile imobiliare a fost efectuat, avându-se în vedere baza impozabilă (indicii obținuți de la Direcția generală administrare fiscală municipiul Chișinău și Direcția de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul Primăriei Municipiului Chișinău), cu aplicarea cotelor de impozitare, prezentate în anexele nr. 6 și nr. 7 la prezentul proiect.

La încasările din arenda terenurilor și locațiunea patrimoniului public municipal

La estimarea încasărilor din arenda terenurilor și locațiunea patrimoniului public municipal, au fost utilizate mărimile tarifelor de bază pentru chirie, prevăzute în anexa nr. 9 la Legea bugetului de stat pe anul 2021 nr. 258/2020, cuantumul chiriei terenurilor, determinat în temeiul Legii nr. 1308/1997 „Privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului” și

indicii prezentați de către subdiviziunile respective ale Consiliului municipal Chișinău.

La taxa pentru patenta de întreprinzător

Conform politicii fiscale pentru anul 2022, se prevede de a permite în continuare desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la Legea nr. 93/1998 „Cu privire la patenta de întreprinzător” (activitatea în domeniul comerțului) până la data de 31.12.2022 numai pentru titularii de patentă care la data de 31.12.2019 vor deține patente pentru genurile de activitate respective.

La impozitul pe venit obținut din activități independente

Începând cu 01.01.2017, a fost stabilit un regim fiscal simplificat privind impozitul pe venitul persoanelor fizice ce desfășoară activități independente în domeniul comerțului. Acest regim simplificat privind impozitul pe venit se acordă pentru persoanele fizice care obțin venituri din activități de comerț, fără a constitui o formă organizatorico-juridică a activității de antreprenoriat, în sume ce nu depășesc 600 000,0 lei într-o perioadă fiscală. Cota impozitului pe venit va constitui 1% din obiectul impunerii, dar nu mai puțin de 3 000,0 lei anual.

La taxele pentru resursele naturale

În scopul optimizării încasărilor de la resursele naturale conform prevederilor art. II pct. 21-26 din Legea nr. 60/2020, au fost operate modificări în Titlul VIII al Codului fiscal „Taxele pentru resursele naturale”, cu intrarea în vigoare de la 01.01.2021. Astfel, a fost modificată baza impozabilă a taxei pentru extragerea mineralelor utile, care va constitui volumul mineralelor utile extrase, iar cota taxei a fost stabilită în sumă fixă pentru o unitate a mineralului util extras.

În scopul folosirii raționale și complexe a subsolului, protecției acestuia, au fost unificate: taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile și taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcției obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile într-o taxă unică – taxa pentru folosirea subsolului. Se exclude din lista taxelor pentru resursele naturale taxa pentru efectuarea explorărilor geologice.

Totodată, prin pct. 22 din art. II din Legea nr. 60/2020, au fost introduse modificări în art. 301 alin. (1), prin care, începând cu 01.01.2021, încasările

taxelor pentru resursele naturale vor fi virate numai în bugetele locale de nivelul II.

Pentru anul 2022 se prevede menținerea acestor modificări.

La taxele locale

La estimarea cuantumului taxelor locale, au fost luate în considerare cotele taxelor propuse spre aprobare CMC prin proiectul de decizie cu privire la punerea în aplicare a taxelor locale pentru anul 2022.

Drept călăuză au servit:

- estimările indicatorilor macroeconomici pe anul 2022, efectuate în baza evoluției economiei naționale în anii 2019-2020;
- evoluția încasării veniturilor bugetului municipal Chișinău pe anii 2018-2020, mersului executării veniturilor bugetului municipal Chișinău de la încasarea impozitelor și taxelor în anul 2021;
- datele Direcției generale administrare fiscală din municipiu privind încasarea impozitelor și taxelor la buget, precum și calculele la unele impozite;
- datele Biroului Național de Statistică la situația din 01.01.2021 privind numărul de populație, structura demografică a acesteia;
- datele Centrului regional pentru statistică a municipiului Chișinău la situația din 01.01.2021;
- datele privind numărul de salariați, fondul de remunerare a muncii și salariul mediu pe municipiul Chișinău;
- indicii economici și calculele impozitelor și taxelor solicitate și prezentate de unii agenți economici din teritoriu;
- declarațiile generalizate despre veniturile obținute de către contribuabili, prezentate de către Direcția generală administrare fiscală din municipiu;
- datele altor organe publice și subdiviziuni ale Consiliului municipal Chișinău, care exercită controlul asupra unor activități de la care se încasează plăți la contul bugetului.

Venituri

Calculele conform tipurilor de impozite și taxe au fost efectuate, ținându-se cont de baza impozabilă (obiectivele impunerii) și mărimea cotelor stabilite de legislație pentru fiecare impozit și taxă.

Veniturile generale ale bugetului municipal pentru anul 2022 se estimează în sumă de 5 125 412,7 mii lei, inclusiv:

- venituri proprii – 771604,7 mii lei (ponderea de 15,1%);

- defalcări de la impozitele și taxele de stat – 1 616 900,0 mii lei (ponderea de 31,5%);
- încasări de la prestarea serviciilor cu plată – 71 638,5 mii lei (ponderea de 1,4%);
- plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public – 14 398,9 mii lei (ponderea de 0,3%);
- taxă la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar – 11 000,0 mii lei (ponderea de 0,2%);
- donațiile voluntare interne pentru instituțiile bugetare – 1 542,1 mii lei;
- donațiile voluntare externe pentru instituțiile bugetare – 20 000,0 mii lei (ponderea de 0,4%);
- transferuri de la bugetul de stat – 2 618 328,5 mii lei (ponderea de 51,1%).

Comparativ cu prevederile aprobate pe anul 2021, veniturile globale ale bugetului pentru anul 2022 s-au majorat cu 380 537,5 mii lei sau cu 8,0 la sută și cu 843 634,7 mii lei sau cu 19,7 la sută față de realizările anului 2020.

Evoluția cadrului global de venituri al bugetului municipal Chișinău pe anii 2018–2022 (proiect), detaliată la încasarea impozitelor, taxelor și altor plăți, se prezintă în tabelul nr. 1, care se anexează la nota explicativă.

Veniturile proprii (*încasările directe și integrale*) estimate pentru anul 2022 au constituit 771 604,7 mii lei și s-au majorat cu 22 745,0 mii lei sau cu 3,0 % față de suma aprobată pe anul 2021 și cu 256 105,7 mii lei sau cu 49,7 % față de realizările anului 2020, inclusiv:

- *estimările încasărilor impozitelor pe proprietate*, constituie 359 625,0 mii lei, majorându-se cu 55 292,0 mii lei sau cu 18,2 % față de suma aprobată pe anul 2021 și cu 132 731,0 mii lei sau cu 58,5 % față de realizările anului 2020. Cele mai considerabile: - impozitul pe bunurile imobiliare, achitat de către persoanele fizice-cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor în sumă de 215 090,0 mii lei, cu o majorare de 34 990,0 mii lei sau cu 19,4 la sută față de prevederile aprobate pe anul 2021 și cu 114 319,2 mii lei sau cu 113,4 la sută față de realizările anului 2020.

-impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele juridice și fizice înregistrate în calitate de întreprinzător din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare este estimat în sumă de 131 000,0 mii lei, la nivel de 121,3 la sută față de prevederile bugetului pe anul 2021 în sumă de 108 000,0 mii lei și la nivel de 118,7 la sută față de realizările anului 2020 în sumă de 110 365,8 mii lei.

Aceste încasări au fost majorate datorită creșterii numărului și valorii estimate ale obiectelor imobiliare, care aparțin persoanelor juridice și fizice. Totodată, de la 01.01.2021, a fost anulată facilitatea ce vizează dreptul la o reducere cu 15% a sumei impozitului pe bunurile imobiliare pentru contribuabilii care achită suma integrală a impozitului pentru anul fiscal în curs până la 30 iunie a anului respectiv.

- *estimările taxelor locale* au fost efectuate, avându-se în vedere obiectivele impozabile și mărimea cotelor de impozitare stabilite în conformitate cu prevederile Titlului VII al Codului Fiscal pentru anul 2021 și prevederile proiectului de decizie a Consiliului municipal Chișinău „Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a taxelor locale pentru anul 2022”. Suma taxelor locale constituie în total 300 419,7 mii lei, majorându-se cu 184 00,8 mii lei sau cu 6,5 la sută față de suma totală aprobată pe anul 2021 și cu 78 115,4 mii lei sau cu 35,1 la sută față de realizările anului 2020.

- încasările *plăților pentru arenda terenurilor și locațiunea patrimoniului municipal* au fost estimate în baza informațiilor subdiviziunilor CMC, care gestionează patrimoniul municipal (Direcția generală economie, comerț și turism, Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare și Direcția generală transport public și căi de comunicație) în sumă totală de 83 390,0 mii lei, micșorându-se cu 61 399,8 mii lei sau cu 42,4 la sută față de suma aprobată pe anul 2021 și majorându-se cu 37 841,6 mii lei sau cu 83,1 la sută față de realizările anului 2020. Aceasta se explică prin micșorarea estimărilor la acumulările bugetului ca rezultat al desfășurării licitațiilor privind obținerea dreptului de a încheia contractul privind amplasarea unității de comerț ambulant stradal pe teritoriul municipiului Chișinău, care în bugetul municipal pe anul 2022 se preconizează spre încasare în sumă de 38 000,0 mii lei.

- *estimările taxelor pentru resursele naturale (taxa pentru apă, taxa pentru extragerea mineralelor utile, taxa pentru folosirea subsolului)* au fost efectuate în baza informațiilor privind prognoza plăților menționate în buget în anul 2022, prezentate de către agenții economici și ținându-se cont de prevederile Legii nr. 60/2020 în sumă totală de 2 000,0 mii lei, majorându-se cu 382,0 mii lei sau cu 3,6 la sută față de suma aprobată pe anul 2021.

Defalcările de la veniturile generale de stat (impozitele pe venitul persoanelor fizice) estimate pentru anul 2022 au constituit 1 616 900,0 mii lei, majorându-se cu 359 250,0 mii lei sau cu 28,6 la sută față de prevederile aprobate pe anul 2021 și cu 398 335,8 mii lei sau cu 32,7 la sută față de încasările anului 2020, inclusiv:

- impozitul pe venitul reținut din salariu este estimat în sumă de 1 519 400,0 mii lei, la nivel de 127,2 la sută față de prevederile aprobate pentru anul 2021 în sumă de 1 194 650,0 mii lei și la nivel de 131,9 la sută față de realizările anului 2020. Executarea scontată a sursei menționate pe anul 2021 poate fi estimată în sumă de 1 385 000,0 mii lei.

- estimările impozitului pe venitul persoanelor fizice spre plată/achitat au constituit 80 000,0 mii lei, la nivel de 166,7 la sută față de prevederile aprobate pe anul 2021 în sumă de 48 000,0 mii lei și la nivel de 155,2 la sută față de încasările realizate în anul 2021 în sumă de 51 555,8 mii lei. Creșterea acestor încasări în anul curent și respectiv estimărilor pentru anul 2022, se explică prin faptul că, începând cu perioada fiscală 2020 contribuabilii beneficiază de scutirea personală anuală numai în cazul când venitul personal impozabil anual nu depășește 360 000,0 lei.

Veniturile colectate de la încasările de la prestarea serviciilor cu plată, plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public, taxa la cumpărarea valutei străine de către persoanele fizice în casele de schimb valutar și donațiile voluntare interne și externe pentru instituțiile bugetare reprezintă o sursă de venit mai puțin semnificativă, ponderea acestora în totalul veniturilor bugetului pe anul 2022 constituie 2,3 la sută sau 118 579,5 mii lei.

Veniturile bugetului în anul 2022 din contul *transferurilor de la bugetul de stat* constituie 2 618 328,5 mii lei față de 2 644 972,6 mii lei, aprobate în bugetul pe anul 2021, cu o micșorare de 26 644,1 mii lei, inclusiv:

- transferuri curente primite cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetul municipal pentru învățământul preșcolar, primar, secundar general, special și complementar - în sumă de 2 330 409,1 mii lei;
- transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea și asistența socială – în sumă de 47 475,5 mii lei;
- transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru școli sportive – în sumă de 68 984,5 mii lei;
- transferuri primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru infrastructura drumurilor – în sumă de 171 459,4 mii lei.

Cheltuieli

Cheltuielile bugetului municipal Chișinău pe anul 2022 se estimează în sumă totală de 6 250 277,9 mii lei, în raport cu bugetul aprobat pe anul 2021 cu o descreștere de 34 420,5 mii lei sau cu 0,5 la sută.

Evoluția cheltuielilor bugetului municipal Chișinău pe anii 2017-2022 este prezentată în următoarea tabelă.

mii lei

Aprobat pe anul 2017	3 775 038,1
Aprobat pe anul 2018	4 049 005,4
Aprobat pe anul 2019	4 230 613,8
Aprobat pe anul 2020	4 660 785,1
Aprobat pe anul 2021	6 284 698,4
Proiect pe anul 2022	6 250 277,9
Devieri 2022 față de 2021	-34 420,5

Pondere majoră în totalul cheltuielilor bugetului municipal propuse o dețin *cheltuielile de ordin social* – 57,2 la sută sau în valoare nominală în sumă de 3 3 577 112,6 mii lei (grupele principale de cheltuieli: învățământul, cultura, ocrotirea sănătății, protecția socială), cu o creștere cu 4,3 la sută față de indicii aprobați pe anul 2021 sau cu 148 253,9 mii lei (tabelul nr. 2 la notă).

Cheltuielile ce țin de gospodăria comunală, transportul și gospodăria drumurilor se propun în sumă de 3 030 911,6 mii lei cu ponderea de 48,5 la sută din totalul cheltuielilor, comparativ cu anul 2021 cu o creștere de 20,1 la sută sau cu 507 234,9 mii lei. Cheltuielile propuse vor fi executate inclusiv din contul resurselor proiectelor finanțate din surse externe (împrumuturile acordate de BERD și BEI) „Reabilitarea drumurilor și iluminatul public”, – 172 672,2 mii lei și „Eficiența energetică” – 219 268,8 mii lei .

Pentru *programul de investiții și reparații capitale* pe anul 2022 se estimează mijloace în sumă de 196 197,6 mii lei, sau 3,1 la sută din totalul cheltuielilor. Comparativ cu anul 2021 aceste cheltuieli sunt în creștere de 1,03 la sută sau 1 997,6 mii lei.

Pentru *întreținerea autorităților executive și organelor administrative* se propune alocarea sumei de 252287,2 mii lei. Aceste cheltuieli dețin ponderea de 4,04 la sută din totalul cheltuielilor bugetului municipal, cu o creștere în comparație cu anul 2021 cu 47 621,1 mii lei sau 23,3 la sută. Aceste cheltuieli sunt în creștere în legătură cu majorarea limitei efectivului de personal prin deciziile Consiliului municipal Chișinău aprobate pe parcursul anului 2021 în număr total de 235 unități.

Alte cheltuieli dețin ponderea de 3,3 la sută din totalul cheltuielilor bugetului municipal Chișinău și constituie suma de 208 171,2 mii lei, dintre care:

- cheltuielile ce țin de activitatea administrativ-militară a autorităților locale – 3 448,2 mii lei;
- fondul de rezervă 10 000,0 mii lei;
- cheltuielile ce țin de deservirea împrumuturilor angajate – 117 223,0 mii lei;
- alocații pentru realizarea proiectelor municipale 39 000,0 mii lei;
- alocații pentru protecția mediului -20 500,0 mii lei;
- transferuri cu destinație special pentru comunele Grătiești – 4 000,0 mii lei, comuna Țîntăreni – 10 000,0 mii lei, comuna Geamăna – 4 000,0 mii lei.

Comparativ cu anul 2021 aceste cheltuieli sunt în creștere cu 24 874,3 mii lei sau cu 13,6 la sută.

Evoluția cheltuielilor bugetului municipal Chișinău pe anii 2018-2022 conform grupurilor principale de cheltuieli se prezintă în tabelul nr. 3 la Notă.

La **grupa principală 01 „Servicii de stat cu destinație generală”** se propune alocarea sumei de 249 042,8 mii lei, ceea ce constituie de 3,9 la sută din totalul cheltuielilor bugetului municipal.

Acestea includ cheltuielile de întreținere a aparatului Primăriei municipiului Chișinău (227 unități de personal) – 59 185,7 mii lei, preturilor de sector (273,5 unități de personal) – 47 214,1 mii lei, Direcției generale finanțe (68 unități de personal) – 10 420,0 mii lei.

În afară de aceasta la această grupă principală sunt atribuite cheltuielile ce țin de deservirea datoriei publice – 117 223,0 mii lei, alocațiile Fondului de rezervă al municipiului Chișinău – 10 000,0 mii lei, alocațiile pentru executarea documentelor judecătorești – 5 000,0 mii lei .

Cheltuielile la această funcție sunt în descreștere față de cele aprobate pe anul 2021 cu 5 971,8 mii lei, ce se explică prin faptul că în anul 2021 la această funcție au fost atribuite alocațiile pentru lucrările de digitalizare a activității Primăriei municipiului Chișinău.

Totodată la această funcție sunt atribuite venituri preconizate de a fi încasate de la vânzarea terenurilor în sumă de 1 014 402,3 mii lei.

La **grupa principală 02 „Apărarea națională”** se propune alocarea sumei de 3 448,2 mii lei, inclusiv pentru:

Centrul militar al municipiului Chișinău 1 098,2 mii lei, cheltuieli care includ salarizarea a 10 unități de personal de deservire a sediului, servicii comunale și cheltuieli ce țin de măsurile de luare la evidență și recrutate;

Direcția generală asistență socială și sănătate – 2 350,0 mii lei pentru cheltuielile legate de organizarea comisiilor medicale al recruților.

Aceste cheltuieli dețin o pondere de 0,06 la sută din totalul cheltuielilor, comparativ cu anul 2021 se atestă o creștere de 72 la sută sau cu 1 443,9 mii lei, în special legată de majorarea cheltuielilor de personal al lucrătorilor medicali din comisiile medicale.

La grupa principală 04 „Servicii în domeniul economiei” se propune alocarea sumei de 2 034 054,1 mii lei, inclusiv pentru:

- Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare (128 unități de personal) – 18 550,5 mii lei;
- Direcției generale transport public și căi de comunicație (57 unități de personal) – 9 445,7 mii lei;
- Direcției generale economie, comerț și turism (100,5 unități de personal) – 23 989,1 mii lei;

Pentru cheltuielile ce țin de transporturi și gospodăria drumurilor se propune alocarea mijloacelor în sumă de 1 982 068,8 mii lei, comparativ cu anul 2021 cu o creștere de 333 696,6 mii lei sau cu 20,2 la sută.

Pentru cheltuielile ce țin de transportul public se propune alocare sumei de 857 800,0 mii lei inclusiv:

- Î.M. ”Regia transport electric” – 489 000,0 mii lei, inclusiv pentru serviciile prestate – 400 000 mii lei, pentru asamblarea troleibuzelor 80 000,0 mii lei. instalarea panourilor informaționale în stațiile de așteptare a transportului public - 9 000,0 mii lei
- Î.M. ”Parcul urban de autobuze” – 366 300,0 mii lei, inclusiv pentru serviciile prestate – 300 000,0 mii lei, pentru procurarea/asamblarea autobuzelor 60 000,0 mii lei, alte cheltuieli 6 300,0 mii lei.

Pentru implementarea proiectului „Sistem taxare electronică în transportul public din municipiul Chișinău” – 2 000,0 mii lei, procurarea unui Soft pentru asigurarea dezvoltării infrastructurii de transport – 500,0 mii lei.

Pentru menținerea și reparația drumurilor se propune alocarea sumei de 905 000,0 mii lei, inclusiv din contul transferurilor de la bugetul de stat 171 459,4 mii lei.

Din contul surselor externe se prevede executarea lucrărilor în sumă de 219 268,8 mii lei în cadrul Proiectului „Reabilitarea drumurilor și iluminatul public”.

Cheltuieli ce țin de transporturi și gospodăria drumurilor dețin ponderea de 31,7 la sută din totalul cheltuielilor.

În total cheltuielile la grupa 04 „Servicii în domeniul economiei” dețin ponderea de 232,5 la sută în totalul cheltuielilor bugetului municipal.

La **grupa principală 05 „Protecția mediului”** au fost atribuite alocații în sumă de 20 500,0 mii lei pentru realizarea proiectelor ce țin de protecția mediului (anexa nr. 13). Aceste cheltuieli sunt în creștere comparativ cu anul 2021 cu 16 500,0 mii lei sau cu o majorare de 5 ori.

Aceste cheltuieli dețin ponderea de 0,3 la sută din totalul cheltuielilor.

La **grupa principală 06 „Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale”** se propune alocarea sumei de 1 061 982,8 mii lei (inclusiv aparatul administrativ 13 140,0 mii lei, limita de personal 88 unități). Alocațiile pentru cheltuielile la această grupă de cheltuieli sunt în creștere comparativ cu anul 2021 cu 176 974,3 mii lei sau cu 20 la sută.

La această grupă principală sunt atribuite alocațiile ce țin de:

- gospodăria de locuințe, salubritatea teritoriului – 194 540,0 mii lei;
- achitarea serviciilor prestate de întreprinderile municipale – 189 015,0 mii lei;
- iluminatul public preconizate în sumă de – 146 300,0 mii lei;
- lucrările în cadrul Proiectelor de amenajare a municipiului Chișinău: realizate de Direcția generală locativ-comunală și amenajare – 90 900,0 mii lei; realizate de preturile de sector – 176 800,0 mii lei;
- lucrările de demolare a construcțiilor neautorizate, salubritatea teritoriului și mentenanța obiectivelor date în exploatare executate de preturile de sector – 20 000,0 mii lei (a câte 4 000,0 mii lei fiecare pretură);
- lucrările în cadrul proiectului „Eficiență energetică” – 231 287,8 mii lei.

Aceste cheltuieli dețin ponderea de 17 la sută din totalul cheltuielilor.

La **grupa principală 07 „Ocrotirea sănătății”** se propune alocarea sumei de 89 011,0 mii lei, din care pentru:

- realizarea programelor municipale în domeniul sănătății în sumă de 13791,7 mii lei (anexa nr 12 la proiectul de decizie);

- întreținerea Centrului municipal de plasament și reabilitare a copiilor de vârstă fragedă Chișinău – 15219,3 mii lei (numărul unităților de personal – 118,0, numărul de paturi – 109);
- combaterea și prevenirea virusului COVID-19 – 30 000,0 mii lei;
- efectuarea reparațiilor capitale în instituțiile medico-sanitare publice municipale – 15 000,0 mii lei;
- dotarea tehnică a instituțiilor medicale municipale – 15 000,0 mii lei, propuse în buget în temeiul art. 6 din Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995.

Aceste cheltuieli dețin ponderea de 1,4 la sută din totalul cheltuielilor și înregistrează o descreștere comparativ cu anul 2021 cu 16,9 la sută.

La **grupa principală 08 „Cultura, sport, tineret, culte și odihnă”** sunt propuse alocații în sumă totală de 258 793,0 mii lei, inclusiv aparatul administrativ al Direcției cultură – 1 301,4 mii lei (9 unități de personal). Comparativ cu anul 2021 cheltuielile la această grup înregistrează o creștere de 40 433,9 mii lei sau cu 18,5 la sută.

La această grupă sunt atribuite cheltuielile de întreținerea a 12 școlilor sportive și activitățile sportive în sumă totală de 81 531,5 mii lei, dintre care sunt asigurate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat constituie suma de 68 984,5 mii lei și 12 547,0 mii lei din contul bugetului municipal și veniturilor colectate.

Pentru măsurile de tineret se propune suma de 3 850,0 mii lei, ce include activitățile organizate de Direcția generală educație, tineret și sport și de Centrul Municipal de Tineret Chișinău .

În cadrul acestei grupe de cheltuieli pentru subvenționarea teatrelor municipale (în condițiile Legii nr. 1421-XV din 31.10.2020 și Hotărârii Guvernului nr. 1242 din 15.10.2003 despre unele măsuri de implementare a Legii cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice) pentru anul 2022 sunt propuse alocații în sumă de 18 563,3 mii lei, inclusiv pentru Teatrul municipal Satiricus „I.L. Caragiale” – 12 172,3 mii lei, Teatrul municipal de păpuși „Guguță” – 5 738,5 mii lei și pentru cheltuielile pentru Î.M. Centrul Național de Creație „Satul Moldovenesc-Buciumul” – 652,5 mii lei.

Cheltuielile ce țin de întreținerea instituțiilor din subordinea Direcției cultură se propun în sumă de 87 233,6 mii lei, inclusiv: pentru cheltuielile ce țin de întreținerea a 2 biblioteci municipale cu 24 filiale; muzeul orașului, casa de cultură „ Orion” și 5 colectivele artistice cu un număr total de 625 unități de personal; pentru programul de măsuri culturale se propun 12 125,5 mii lei.

Pentru activitățile din domeniul culturii realizate de către Primăria municipiului Chișinău se propune suma de 3 700,0 mii lei, de către preturile de sector 5 487,7 mii lei a câte 550,0 mii lei pentru fiecare pretură.

Pentru serviciile Î.M. „Grădina zoologică” se propun alocații în sumă de 39 000,0 mii lei, inclusiv pentru cheltuieli de investiții capitale în conformitate cu strategia de dezvoltare a instituției –10 000,0 mii lei.

Cheltuielile propuse la această grupă dețin ponderea de 4,4 la sută din totalul cheltuielilor.

La **Grupa principală 09 „Învățământul”** se propune alocarea sumei de 2 812 211,6 mii lei (inclusiv întreținerea aparatului administrativ 30 030,9 mii lei), cu o majorare față de anul 2021 cu 131 997,2 mii lei sau cu 4,9 la sută.

Aceste cheltuieli sunt asigurate din contul transferurilor de la bugetul de stat în sumă de 2 330 409,1 mii lei, din contul veniturilor colectate de instituțiile de învățământ 70 881,9 mii lei și din contul veniturilor proprii se propune alocare sumei de 410 920,6 mii lei, dintre care:

- cheltuielile ce țin de majorarea normelor de alimentație a copiilor/elevilor – 66 942,5 mii lei, inclusiv majorarea normativului de alimentație a copiilor în grădinițe cu 3 lei, alimentația elevilor claselor V-XII din familiile vulnerabile;
- cheltuielile pentru salarizarea cadrelor didactice din liceele și clasele cu profil – 67 000,0 mii lei;
- cheltuieli pentru întreținerea grupelor cu regim prelungit – 35 000,0 mii lei;
- pentru lucrările de reparație ale instituțiilor de învățământ, extinderea instituțiilor și pentru deschiderea grădinițelor/grupelor noi – 147 250,0 mii lei;
- pentru asigurarea cu materialele didactice IET conform Regulamentului de funcționare și a curriculumului preșcolar – 5 000,0 mii lei;
- pentru asigurarea cabinetelor școlare cu materiale didactice conform Standartelor de dotare aprobate de MEC – 10 000,0 mii lei;
- întreținerea contabilităților centralizate, centrelor metodice – 35 503,0 mii lei;
- compensații în mărime de 70 lei lunar la transport cadrelor didactice – 10 884,2 mii lei, compensații tineri specialiști 1 000,0 lei lunar - 1 860,0 mii lei;
- finalizarea procesului de formare a bibliotecii ONLINE – 1 450,0 mii lei;

- întreținerea organelor administrative – 30 030,9 mii lei (majorarea numărului de personal cu 135 unități în legătură cu reorganizarea direcțiilor de educație).

Pentru organizarea odihnei de vară a copiilor se prevăd 30 850,0 mii lei (din contul transferurilor de la bugetul de stat).

Aceste cheltuieli dețin ponderea majoră în cheltuielile bugetului municipal și constituie 45 la sută.

La **grupa principală 10 „ Protecția socială”** sunt prognozate cheltuieli în sumă de 482 439,1 mii lei pentru întreținerea instituțiilor/serviciilor sociale și realizarea unui șir de măsuri de asistență socială, inclusiv întreținerea aparatului administrativ 34 009,8 mii lei. Comparativ cu anul 2021 aceste cheltuieli sunt în creștere cu 23 641,2 mii lei sau cu 5,2 la sută.

Astfel, pentru anul 2022 se preconizează următoarele cheltuieli:

1. din contul *transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat* în sumă de 47 475,5 mii lei, pentru:

1.1. compensațiile pentru serviciile de transport – 20 484,7 mii lei (26 500 persoane cu dizabilități severe și accentuate, copii cu dizabilități și persoane care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități – a câte 180 lei/pe trimestru, 2200 persoane cu dizabilități locomotorii – suplimentar a câte 200 lei/pe trimestru);

1.2. indemnizațiile pentru copii în sumă de 12 995,6 mii lei pentru 888 copii, care includ:

- indemnizațiile pentru copiii înfiați a câte 800 lei lunar;
- indemnizațiile pentru copii luați sub tutelă/curatelă a câte 1400 lei lunar;
- indemnizația unică la plasament în serviciul de tutelă/curatelă a câte 3 688,7 mii lei;
- indemnizația unică la absolvirea școlii de tip internat a câte 5 000 lei;
- indemnizația lunară pentru întreținere pentru copiii cu statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească, precum și tinerii care, până la împlinirea vârstei de 18 ani, dețineau statutul de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească, domiciliați pe teritoriul municipiului Chișinău, care își fac studiile la nivelurile de învățământ 3-7, începând cu învățământul profesional tehnic secundar, inclusiv în domeniile militariei, securității și ordinii publice, precum și studii superioare integrate și de rezidențiat în învățământul superior medical și farmaceutic în cuantumul valorii minimului de existență pentru anul

precedent, reieșind din vârsta copilului/tânărului, 2418,9 lei pentru copiii cu vârsta 7-17 ani și 2402,7 lei – pentru tineri mai mari de 18 ani;

- indemnizația lunară pentru locațiunea locuinței a câte 500 lei/lunar;
- indemnizația unică pentru efectuarea cercetărilor și editarea tezei și lucrării de diplomă în ultimul an de studii a câte 500 lei;
- indemnizația unică la absolvirea instituției de învățământ a câte 10 000 lei.

1.3. acordarea prestațiilor sociale pentru 315 copii plasați în serviciile sociale ale Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului și unor asociații necomerciale (bani de buzunar cheltuieli medii pe an pentru un copil 5317 lei) – 1674,8 mii lei;

1.4. compensarea cheltuielilor tinerilor specialiști care activează în instituțiile de învățământ din mediul rural pentru închirierea locuințelor și a unor tipuri de resurse energetice, acordarea indemnizației unice în primii 3 ani de activitate (351 beneficiari) – 10 416,3 mii lei. (indemnizația unică pentru tinerii specialiști din domeniul educației cu studii superioare 120 mii lei și cu studii medii speciale 96,0 mii lei (câte 40 mii lei/32 mii lei la 1 lună de la angajare, la expirarea 1 an și, respectiv, 3 ani de la angajare și compensarea pentru tinerii specialiști din domeniul educației din mediul rural a 30 kw energie electrică lunar, 1 m³ de lemne, 1 tonă de cărbune în an și plata pentru chirie câte 500 lei lunar);

1.5. întreținerea Instituției publice Centrul social regional „Renașterea”, care prestează servicii sociale persoanelor infectate/afectate cu HIV/SIDA, precum și membrilor familiilor acestora – 1 370,8 mii lei (7 unități de personal și 50 beneficiari);

1.6. întreținerea mediatorilor comunitari, conform Hotărârii Guvernului nr. 557 din 17.07.2013 și deciziei CMC nr. 11/3 din 14.07.2020 (6 unități în preturile de sector) – 503,3 mii lei;

1.7. procurarea serviciilor de consiliere psihologică a victimelor infracțiunilor – 30,0 mii lei.

2. Din contul *mijloacelor proprii* se prevăd mijloace financiare în volum total de 434 963,6 mii lei, din care:

3.1. pentru întreținerea instituțiilor/serviciilor sociale cu 2 598,5 unități de personal, care prestează servicii pentru 4 616 beneficiari – 206 845,1 mii lei și întreținerea aparatului administrativ - 34 009,8 mii lei;

De asemenea se mai prevăd alocații pentru realizarea unor măsuri de asistență socială și anume pentru acordarea:

- compensațiilor pentru călătoria în transport, conform deciziei Consiliului municipal Chișinău (câte 70 lei/lună) – 55 210,0 mii lei (65 156 beneficiari);
- ajutoarelor sociale pentru încălzirea locuințelor, conform deciziei Consiliului municipal Chișinău – 90 000 mii lei;
- ajutoare materiale persoanelor socialmente vulnerabile, inclusiv ajutoare unice în mărime de 100,0 lei către sărbătorile de Paști pensionarilor, persoanelor cu dizabilități severe, accentuate și medii a căror venit este mai mic de 1 450 lei – 22 680,0 mii lei (circa 35 000 beneficiari);
- ajutoare financiare unice la nașterea copilului – 3 500,0 mii lei (1 750 familii);
- susținerea financiară a familiilor cu 3 și mai mulți copii în instituțiile de educație timpurie – 1 016,1 mii lei (120 familii);
- rambursarea dobânzii la creditele ipotecare pentru angajații bugetari – 20,0 mii lei (1 beneficiar);
- acordarea sprijinului familial – 6116,0 mii lei (1529 familii cu copii);
- compensarea cheltuielilor de organizare a funeraliilor veteranilor – 105,0 mii lei (42 beneficiari);
- procurarea abonamentelor pentru copiii orfani și cei din familiile socialmente vulnerabile – 302,4 mii lei (480 beneficiari p/u 9 luni a câte 70 lei/lună);
- susținerea persoanelor cu merite deosebite față de stat (la plata serviciilor comunale) – 220,0 mii lei (pentru 18 persoane);
- alimentarea persoanelor socialmente vulnerabile în cantinele de ajutor social – 11 000,0 mii lei (circa 1200 persoane);
- susținerea financiară a asociațiilor obștești – 1 939,2 mii lei;
- procurarea serviciilor de plasament temporar pentru persoanele cu dizabilități mintale aflate în dificultate – 2 000,0 mii lei (circa 21 persoane).

Aceste cheltuieli dețin ponderea de 7,7 la sută din totalul cheltuielilor.

În cadrul bugetului municipal se propune alocarea mijloacelor financiare în sumă de 40 000,0 mii lei pentru lucrările de reparații și investiții capitale, beneficiari ai cărora sunt Î.M. „Direcția construcții capitale”, Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare (suma de 61 197,6 mii lei) și primăriile APL de nivelul I din componența municipiului Chișinău (suma de 95 000,0 mii lei). Ponderea acestor cheltuieli constituie 3,2 la sută din totalul cheltuielilor.

În conformitate cu contractele civile încheiate cu primăriile comunelor Țânțăreni și Geamăna, se propun alocații în sumă de 14 000,0 mii lei pentru efectuarea transferurilor la bugetele acestor comune.

În temeiul deciziei CMC nr. 11/9 din 31.10.2017 se prevăd transferuri cu destinație specială pentru comuna Grătiești în sumă de 4 000,0 mii lei.

În cadrul bugetului pe anul 2021 se preconizează implementarea unor proiecte în sumă totală de 39 000,0 mii lei, conform anexei nr. 4.1 la proiectul de decizie.

Balanța bugetului municipal

Pentru anul 2022 bugetul municipal Chișinău se estimează cu o depășire a cheltuielilor asupra veniturilor în sumă de 1 124 865,2 mii lei.

Sursele de finanțare a deficitului se constituie din mijloacele ce se preconizează de a fi obținute din:

- vânzarea apartamentelor către populație în sumă de 2 000,0 mii lei;
- soldul mijloacelor bănești format la contul bugetului municipal la 01.01.2022 – 250 000,0 mii lei;
- procurarea cotei-părți a CMC în capitalul statutar al S.A. „Mina Chișinău” în sumă de 5 200,0 mii lei.

- împrumuturile interne și împrumuturile prin emisiunea de valori mobiliare locale 807 528,9 mii lei, inclusiv:

42 528,8 mii lei - Contractul nr. C210431 din 15.07.2021 în sumă de 261000 mii lei, încheiat între B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A. și Primăria Municipiului Chișinău pentru procurarea autobuzelor;

65 000,0 mii lei - contractul privind prestarea serviciilor de intermediere nr. 09/BR-2021 din 15.07.2021, suma emisiunii obligațiunilor municipale 65000 mii lei, încheiat între B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A. și Primăria Municipiului Chișinău, pentru modernizarea parcului de troleibuze al municipiului Chișinău.

- împrumuturile externe pentru proiectele finanțate din surse externe în sumă de 450 556,0 mii lei;

121 547,0 mii lei – contractul de împrumut nr. 42218 din 02.12.2011, încheiat între municipalitatea Chișinău și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în sumă de 10300 mii euro, pentru reabilitarea străzilor centrale și modernizarea iluminatului public;

1 831,8 mii lei – contractul de împrumut nr. 42218 din 02.12.2011, încheiat între municipalitatea Chișinău și BERD (Fondul Special pentru Energie

Verde al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare), în sumă de 1400 mii euro, pentru reabilitarea străzilor centrale și modernizarea iluminatului public;

95 890,0 mii lei – contractul de finanțare FIN° 81.429 Serapis N° 2011 0448 din 21.09.2012, încheiat între municipalitatea Chișinău și Banca Europeană de Investiții, în sumă de 10300 mii euro, pentru reabilitarea străzilor centrale și modernizarea iluminatului public;

162 581,5 mii lei - contractul de împrumut nr. 47899 din 06.12.2016, încheiat între municipalitatea Chișinău și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în sumă de 10000 mii euro, pentru eficiența energetică și izolarea termică a clădirilor publice din municipiul Chișinău;

68 706,3 mii lei – contractul de finanțare FIN° 85900 Serapis N° 2014-0161 din 16.11.2017, încheiat între municipalitatea Chișinău și Banca Europeană de Investiții, în sumă de 10000 mii euro, pentru eficiența energetică și izolarea termică a clădirilor publice din municipiul Chișinău.

- rambursarea sumei de principal a împrumuturilor angajate în sumă totală de 380 020,3 mii lei, dintre care:

împrumuturi externe – 195 778,7 mii lei, inclusiv:

12 025,4 mii lei – contractul de finanțare FI N 25.770 nr. 2009-0161 din 13.10.2010 în sumă de 5000 mii euro, încheiat între Banca Europeană de Investiții și Primăria Municipiului Chișinău, pentru modernizarea sistemului de transport public în municipiul Chișinău;

140 275,7 mii lei – contractul de împrumut nr. 42218 din 02.12.2011, încheiat între municipalitatea Chișinău și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în sumă de 10300 mii euro, pentru reabilitarea străzilor centrale și modernizarea iluminatului public;

6 826,8 mii lei – contractul de împrumut nr. 42218 din 02.12.2011, încheiat între municipalitatea Chișinău și BERD (Fondul Special pentru Energie Verde al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare), în sumă de 1400 mii euro, pentru reabilitarea străzilor centrale și modernizarea iluminatului public;

12 839,2 mii lei – contractul de finanțare nr. FI N. 81.429 din 21.09.2012, încheiat între Primăria municipiului Chișinău și Banca Europeană de Investiții, în sumă de 10300 mii euro, pentru reabilitarea străzilor centrale și modernizarea iluminatului public;

23 811,6 mii lei - contractul de împrumut nr. 47899 din 06.12.2016, încheiat între municipalitatea Chișinău și Banca Europeană pentru Reconstrucție

și Dezvoltare, în sumă de 10000 mii euro, pentru eficiența energetică și izolarea termică a clădirilor publice din municipiul Chișinău.

împrumuturi garantate – 92 330,6 mii lei, inclusiv:

80 338,0 mii lei - acordul de garanție, compensare și susținere a proiectului nr. 44027 din 07.02.2014, încheiat între municipalitatea Chișinău, S.A. „Apă-Canal Chișinău” și Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, în sumă de 24000,0 mii euro, pentru îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și tratare a apelor uzate în municipiul Chișinău;

11 992,6 mii lei – contractul de garanție, despăgubire și suport al proiectului nr. 81436 din 07.02.2014, încheiat între municipalitatea Chișinău, S.A. „Apă-Canal Chișinău” și Banca Europeană de Investiții, în sumă de 24000,0 mii euro, pentru îmbunătățirea serviciilor de aprovizionare cu apă și tratare a apelor uzate în municipiul Chișinău.

împrumuturi interne – 87 100,8 mii lei, inclusiv:

41 759,1 mii lei – B.C. „Victoriabank” S.A., contractul nr. 202000759 din 01.06.2020 în sumă de 156300 mii lei pentru efectuarea/compensarea cheltuielilor de capital în valută națională pentru obiectivele investiționale aprobate pentru anul 2020;

13 000,0 mii lei – B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A., contractul nr. C200370 din 01.07.2020 în sumă de 130000 mii lei pentru asamblarea troleibuzelor;

10 875,0 mii lei – B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A., contractul nr. C210431 din 15.07.2021 în sumă de 261000 mii lei pentru procurarea autobuzelor.

împrumuturi recreditare – 4 810,2 mii lei, contractul nr. 02 din 12.08.2008 de recreditare a împrumutului, acordat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei în sumă de 3235,56 mii euro, destinat pentru construcția locuințelor sociale, încheiat între Ministerul Finanțelor și Consiliul Municipal Chișinău